

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2450
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

„JUTRA“

Preganjanja in zatiranja v dvajsetem stoletju

DVOJNA MERA PRI OGORČENJU »KULTURNEGA« SVETA.

Preganjanje Židov v Nemčiji je vzbudilo ogorčen odpor in protest skoraj po vsem svetu, zlasti pa v Angliji, Ameriki in Franciji. To ogorčenje pa ni našlo izraza le v tisku, marveč tudi na velikih javnih zborovanjih, pri raznih mednarodnih organizacijah itd. Naj omenimo tu le tri kongrese, ki so to preganjanje obsodili in Nemce zaradi tega direktno ali indirektno izločili iz svoje sredine. Kongres federacije Pen-klubov v Dubrovniku, kongres novinarske federacije v Budimpešti in kongres strokovnih organizacij pri mednarodnem uradu dela v Ženevi. Dočim pa se je prvi obrnil pretežno proti preganjanju pisateljev in znanstvenikov židovske in ne-židovske krvi, so se obrnili na kongresu židovsko izrecno tudi proti zatiranju svobode tiska, v Ženevi pa proti ukinitvi svobode strokovnega gibanja. V zvezi s tem se nam pa zdi potrebno omeniti, da se je svet enako energično zavzel svoječasto tudi za Armence in Kurde v Mali Aziji, ki so jih zatirali Turki ter za Arabce v Palestini, ki so bili ogroženi po kolonizaciji cionističnih Židov.

Omenili smo izrecno zavzemanje velikega sveta za tri narode: Žide, Armence in Arabce, dasi bi lahko navedli še nekaj takih primerov. Važno je namreč, da so protesti v vseh treh primerih precej zalegli. Hitlerjevci v Nemčiji sicer niso prekinili že izdanih naredb proti Židom, vendar pa niso izdali novih in so kurz sploh omilili. Preganjanje Armencev in Kurdev je v Mali Aziji splošno prenehalo in dobili so vsaj nekaj narodnih pravic, dočim se je kolonizacija Židov v Palestini sploh ustavila. Vse to dokazuje, da so protesti ogorčenega sveta vendar nekaj zalegli. Zakaj smo omenili vse to? Zato, da pokažemo ob teh primerih na veliko sramoto sredi kulturne Evrope, ki je dovolj znana vsemu svetu, zlasti pa anglosaskemu, vendar ni našla nikjer niti desetinko ali celo stotinko tistega odpora in ogorčenja kakor sramota z nemškimi Židi, ki so v Nemčiji pri seljenju, izražati tuji in mimo tega še stili, ki so se vselili vanjo šele potem, ko so bili Židje razseljeni, in torej niso prvotni prebivalci Svete dežele, kakor so Židje, ki so se z akcijo cionizma samo vračali v svojo staro domovino. Sramota, na katero mislimo, pa je dosti večja, kakor vse navedeno, je celo tako velika, da spravlja v dvomljivo luč sploh vso evropsko kulturo in toliko povečevano civilizacijo!

Ta sramota je postopanje s Slovenci in

Hrvat na Primorskem! Ti naši bratje so bili preganjeni huje kakor Židje v Nemčiji, Armenci, Kurdi in Arabci in so se vedno zatirani tako, kakor še ni bilo nikoli nobeno ljudstvo na svetu, če izvzamemo morda Indijance v Ameriki po prihodu španskih konkvistadorjev. Ti naši bratje niso izgubili samo vseh svojih političnih pravic, niso izgubili samo vseh državnih in javnih služb, niso izgubili samo svojih gospodarskih ustanov, društev, organizacij, tiska, šol itd., marveč tudi pravico govoriti svobodno svoj materni jezik in učiti v njem svoje otroke, naposled pa izgubljajo celo pravico moliti k svojem Bogu v svojem jeziku! Mimo vsega tega so pretrpeli posamezniki udarce, mučenje, zapiranje v ječe in internacijska taborišča ter naposled nasilno smrt. Narodni in drugi domovi so pa bili ali požgani ali zaplenjeni. Vse to je moralo doživeti v dvajsetem stoletju po rojstvu Kristovem v »kulturni« Evropi in državi z »dvatisočletno kulturo« kulturno ljudstvo na visoki stopnji civilizacije, naseljeno kompaktno in čisto na tisočletla njegovi zemlji!

Kaj je vse preganjanje Židov, Armencev, Kurdev in Arabcev napram temu preganjanju in zatiranju! Kaj je vsa nemška sramota napram tej naših južnih sosedov!

In vendar: kako je svet zakričal zaradi nekaj tisoč nemških Židov, kako je pa molče, le s tihim registriranjem prešel preko sramote katero so zagrešili potomci velikih Rimljanov nad več kot pol milijona Slovencev in Hrvatov! Zakaj ta dvojna mera? Zakaj naenkrat tako strašno ogorčenje zaradi manjše krivice, pa molk zaradi večje? Če gre svet za kulturo, pravico in človečanstvo, zakaj teh svojih svetlih načel ne uveljavljajo povsod? Zakaj so morali Nemci zaradi Židov in komunistov zapustiti kongres Pen-klubov v Dubrovniku, ostati pa je mogel mirno na njem do konca signor Marinetti s svojimi tovariši? In zakaj so bili nemški novinarji zaradi zatiranja svobode tiska v Nemčiji izključeni iz mednarodne novinarske federacije, ostali pa so v njej novinarji tistega naroda, ki je do zadnje črke zatrl tisk Slovencev in Hrvatov na Primorskem, ves tisk, ne samo njegovo svobodo? In zakaj ne protestira isti »ogorčeni« svet enako tudi proti ubijanju najmanjšega slovanskega naroda — Lužičkih Srbov? Smo mar Slovani manj ko Židje, Armenci, Kurdi, Arabci in črnci v Liberiji? Na to naj nam odgovori »kulturna« in civilizirana Evropa!

Atentati se v Avstriji nadaljujejo

ZOPET NOVI ATENTATI IN NOVE HIŠNE PREISKAVE TER ARETACIJE. — BOJ SE NI DOBOJEVAN.

DUNAJ, 26. junija. Borba med narodnimi socialisti in avstrijskimi klerikalci se nadaljuje z vedno večjo besnostjo, pri čemur igrajo atentati z različnimi eksplozivnimi snovmi odločilno vlogo. V Gmündenu je bil v soboto ponoči izvršen na hišo tamkajšnjega župana in deželnega poslanca dr. Thomasa bombni atentat, ki pa k sreči ni zahteval človeških žrtev, temveč je le raztrgal del fasade. O glasnih bombnih atentatih se poročata tudi iz Solnograda, kjer so narodni socialisti med drugim poskušali razstreliti in uničiti neko trgovino z žitom in pa tiskarno »Salzburger Chronik«. Njihove namere pa se niso norele in sta bila le obe poslati nekoliko močnejše poškodovani. Pionirski oddelček tamkajšnje policije je dolovil na reki Salzach, ki

teče skozi mesto, več velikih svežnjev, oblikovanih v podobi kljukastega križa, ki so goreli in bili nabornjeni z neko lahko gorljivo snovjo. V Niederwölzu je neki neznanec podtaknil v kresno grmado, ki so jo žgali starihemborgovci, večjo bombo, napravljenjo iz velike svinčene cevi in napolnjeno z močnim razstreljivom. Ko je bomba eksplodirala, je nastala med kresovalci silna panika. Policija in orožništvo sta takoj uvedla strogo preiskavo in aretirala več narodnih socialistov, ki so bili izročeni sodišču. Tudi v vseh ostalih Avstriji, zlasti pa v Ino mostu, je policija napravila večje število hišnih preiskav in zaplenila obilo orožja ter raznega kompromitirajočega materiala.

Bolgarski boj proti makedonstvujočim

OBSEDNO STANJE V SOFIJI. PREISKAVE PO VSEH HIŠAH. REZULTATI PREISKAV: 1104 ARETIRANCI IN ZAPLENJENO OROŽJE. NOVI ATENTATI SREDI MESTA.

SOFIJA, 26. junija. Včeraj zjutraj ob 3. uri je tukajšnja policija s sodelovanjem orožniških in vojaških čet zasedla in obkolila Sofijo ter prepovedala vsako gibanje občinstva. Nato je izvedla prav v vseh hišah preiskave, pri čemur je aretirala večje število že dolgo iskanih in sumljivih oseb ter zaplenila ogromno množino orožja in razstreljiva. Ves dan je bila Sofija kakor izumrla, ker ni smel nihče na cesto. Promet v notranjosti je bil dovoljen šele zvečer. Vsi izhodi in dohodi v mesto so zasedeni, prav tako tudi ceste in železnice. Ukinjen je ves železniški in telefonski promet. Policija se je odločila za korak na podlagi umorov, ki so bili v Sofiji na dnevnem redu. Sobrajanje je v soboto zvečer sprejelo poseben zakon o zatiranju pobotov med makedonstvujočimi, ki določa smrtno kazen ne le za izvršene umore, temveč za sam poskus umora. Ohenem je bilo proglašeno v prestolnici najstrožje obsedno stanje. Ti vladni ukrepi so presenetili makedonstvujoče, ki so takoj izdali na člane zaupno okrožnico, v kateri jih pozivajo, da ne smejo v primeru aretacije priznati, da so bili k umoru določeni po organizaciji VMRO.

SOFIJA, 26. junija. Policijsko ravnanje je izdalo danes uradni komunikat, v katerem sporoča, da je o priliki včerajšnje racije aretirala 50 oseb, pri katerih je našla večjo množino orožja in bomb. Med njimi je bilo tudi več komunistov, ki jih je policija že dalje časa zamažala iskala. Mimo tega so bile aretirane še 104 osebe, ki so bile brez legitimacij in jih sedaj policija zaslišuje. Pri hišnih preiskavah je našla 250 pušk, 600 samokresov, 200 ročnih bomb, 400 vžigalnih patron, avtomatično strojno puško in vrečo pirotehnike. Kljub tej akciji varnostnih oblasti pa se nprestano nadaljujejo atentati in umori. Včeraj zjutraj ob 2. uri je bil v mestu umorjen student veterine Sreten Botev. Morilec je brez sledu izginil. Včeraj popoldne ob 14. uri je bil umorjen bivši tajnik delavskih sindikatov Joksim Tošev. Tudi njegov morilec je izginil brez sledu. Sinoči ob pol 23. uri je eksplodirala bomba v sofijski tiskarni »Hammerov«. Človeških žrtev sicer ni bilo, pač pa je materialna škoda velika.

Sokolski dnevi v Ljubljani

LJUBLJANA, 26. junija. Ves današnji dan se že zgrinjala od vseh strani v Ljubljano mogočne sokolske armade. Davi je prispel iz Niša poseben sokolski vlak, ki je pripeljal nad 1000 Sokolov in okrog 800 članov kmečkih sokolskih čet, ki vzbujajo po mestu s svojimi slikovitimi narodnimi nošami veliko pozornost. Popoldne se pričakuje prihod posebnega vlaka iz Beograda. Jutri bo prispel še zadnji poseben vlak češkoslovaških Sokolov in pa 17 posebnih sokolskih vlakov iz vseh krajev naše države. Na zletu bo zastopal Nj. Vel. kralja poveljnik zagrebške armijske oblasti, vlado pa bo zastopalo 7 ministrov z dr. Kramarjem na čelu. Močno delegacijo narodne skupščine bo vodil osebno njen predsednik dr. Kumanudi.

Novi upi v Londonu

LONDON, 26. junija. Svetovna gospodarska konferenca stopa v tekočem tednu v odločilno fazo. Nezaupanje, ki je bilo tako močno vidno še pred nekaj tedni, je že zopet izginilo in se že več ne govori o eventualni odgoditvi konference. Tudi Francozi so že popustili v svojem ostrem nastopu. Šef francoske delegacije, finančni minister Bonnet je prispel ob koncu preteklega tedna v Pariz, kjer je podal vladni podrobno poročilo o konferenci in prejel za svoje delo in stališče njeno priznanje. Sedaj se pričakuje le še prihod Rooseveltovega zaupnika prof. Moleya. Med najvažnejšimi vprašanji, ki se bodo razpravljala, bo prišlo men da najprej na vrsto vprašanje sladkorja.

PREGANJANJE KLERIKALCEV V NEMCIJI

BERLIN, 26. junija. V zvezi z vladno akcijo proti nemškim klerikalcem je bilo včeraj aretiranih mnogo vodilnih funkcionarjev Bavarske ljudske stranke, med drugimi tudi prelat Leist, vsi deželno-zbornski poslanci in vsi klerikalni občinski svetniki na Bavarskem.

Izgon avstrijskih Židov

DUNAJ, 26. junija. Kakor doznava agencija »Herwel« iz nacionalnih krogov, so prispale včeraj iz Berlina vesti, da so izzvale v soboto odredene in takoj tudi izvršene aretacije vseh bivših nižjeavstrijskih narodno-socialističnih deželnih poslancev v vseh nemških političnih krogih silno razburjenje in ogorčenje. Zato se z vso verjetnostjo pričakuje, da bo nemška vlada izgnala iz Nemčije vse avstrijske Žide in jih takoj odpravila na avstrijsko ozemlje.

HUGENBERG DEMISIONIRAL

LONDON, 26. junija. Agencija »Reuters« poroča iz Berlina, da se na merodajnih mestih potrjujejo vesti, da je državni minister Hugenberg že predložil demisijo državnemu predsedniku maršalu Hindenburgu, ki pa je zaenkrat še ni sprejel.

OBSODBA KOBZINEKA

PRAGA, 26. junija. Državno sodišče za zaščito republike v Brnu je objavilo danes sodbo proti zarotnikom, ki so v letošnjem januarju napadli in zasedli vojašnico v Židenicah pri Brnu. Na zatožni klopi je sedelo 60 obtožencev. Glavni obtoženec, bivši poročnik Kobzinek, je bil obsojen na 6 let ječe, njegov glavni pomočnik zobehnik Gajdl na 6 mesecev zapora, dočim je bil vodja čeških fašistov general Gajda oproščen. Ostali obtoženci so bili obsojeni na kazni od 6 mesecev do 6 let v skupni izmeri 45 let in 6 mesecev.

ARETACIJA NARODNIH SOCIALISTOV V ITALIJI

DUNAJ, 26. junija. Iz zanesljivega vira se doznava, da je bilo v soboto in včeraj aretiranih v Italiji 17 avstrijskih in nemških narodnih socialistov pod sumom, da so sodelovali pri zadnjih terorističnih dejanjih in atentatih. Osumljeni so bili aretirani v raznih mestih, in sicer 7 v Trbižu, 5 v Boznu, ostali pa v Mestrah in Benetkah. Te vesti sicer na uradnem mestu niso bile potrjene, pa tudi ne demantirane.

Dnevne vesti

Poziv Sokolom in nacionalni javnosti

Jutri zjutraj ob 8.45 prispe v Maribor poseben vlak, s katerim prihajajo češko-slovaški Sokoli in Sokolice na ljubljanske sokolske svečanosti. Pozivamo Sokole in nacionalno javnost, da priredi bratom in sestram iz Českoslovaške na kolodvoru kar najsvetanejši sprejem. Prinesite s seboj cvetje, da tako pokažemo svoje simpatije bratškemu češkoslovaškemu Sokolstvu. Posebni vlak bo krenil iz Maribora ob 9.20.

Nujen poziv Sokolom in Sokolicam

Iz Maribora ne bosta vozila jutri dva posebna vlaka, kakor smo prvotno najavili, marveč bo vozil samo en poseben vlak, ki bo odhajal iz Maribora, glavne ga kolodvora ob 16.30. S tem posebnim vlakom naj se odpelje vse telovadeče članstvo, ostali obiskovalci sokolskih svečanosti pa se naj poslužijo drugih rednih vlakov.

Pisarna »Mariborskega tedna« ima številko telefona 28-01.

Diplomiral je dne 23. t. m. v Zagrebu na gospodarsko-šumarski fakulteti za inženjerja g. Miran Brinar iz Celja, bivši predsednik in agilen član JAD Triglav v Zagrebu. Čestitamo!

Iz učiteljske službe. V višjo položajno skupino so napredovali: Nada Polakova, Slavko Mrovlje v Slovenjgradcu, Marija Molanova v Mariboru, Franc Čiček v Slivnici pri Mariboru, Branimir Čeh v Framu, Andriana Bačkova na Sladkem vrhu, Bogdan Rupnik v Črni, Terezija Kočarjeva in Marija Kranjskova v Cankovi, Jožica Korbarjeva v Sv. Lenartu v Slov. gor., Leopoldina Kostanjeva v Šoštanju, Marija Korbarjeva in Pavla Frasova v Mariboru, Metka Iglarjeva v Črešnjevcu in Marta Vodoškova na Pragerskem.

Duhovniške vesti. Za župnika v Stranica je imenovan Jože Zolnir, doslej kaplan v Žetalah; premeščeni pa so kaplani: Franc Bohanec iz Konjic v Apače, France Čas iz Šoštanja v Konjice, Jože Lampret od Sv. Trojice v Hlozoh v Žetale, Ivan Vodeb iz Slov. Bistrice k Sv. Petru pri Mariboru; za kaplane pa so imenovani: Ivan Černoga v Rušah, Leopold Mihelič v Slov. Bistrici, France Podgoršek pri Sv. Trojici v Hlozoh, Stanko Trobina pri Sv. Juriju v Slov. gor. in Martin Uranjek v Šoštanju.

Zetev smrti. Pretekli teden je v Mariboru pokosila smrt 70-letnega železničarja Dragotina Strgarja, 33-letnega posestnika Lovrenca Gradišnika, 44-letno delavčovo ženo Rozalijo Kranjevo, 32-letnega zasebnega uradnika Franca Hribarja in 69-letno vdovo po učitelju Josipino Terševčevi.

Matura na mariborski državni trgovski akademiji. V času od 12. do 24. t. m. so bili na tukajšnji državni trgovski akademiji zaključni izpiti pod predstvom ravnatelja g. Dolenca. Izpit so napravili z odliko: Vanda Lašičeva, Hilda Lobejeva, Olga Makucova in Rado Šošarič; s prav dobrim uspehom Boris Globočnik, Rija Jutraševa, Krista Pischeva, Marjan Kožuh in Maks Žitnik; z dobrim uspehom: Anica Delakordijeva, Valburga Donkova, Elizabeta Dreova, Anica Klemenčičeva, Albert Murko, Oulanda Sosičeva, Štefka Volajeva; z zadostnim uspehom: Marta Gerbičeva, Vladimir Pušnik in Štefanija Škerjančeva. Trije kandidati so bili odklonjeni za tri mesece.

Matura na učiteljski šoli sester. Na zasebnem mariborskem učiteljski šoli sester so pod predstvom šolskega inspektorja g. dr. Leopolda Poljanca opravile diplomski izpit naslednje kandidatke: Zlata Bartoldova, Marjeta Brankova, Frančiška Brodnikova, Štefka Ferleževe, Iva Fritzova, Friderika Gabričeva, Berta Hönlmanova, Marica Kafurjeva, Marica Kavčičeva, Helena Košutova, Marija Langerholcova, Evalda Leštanova, Jožica Motohova, Tončka Radejeva, Lizika Stubljeva, Marica Sušteršičeva, Marica Ternikova, Filomena Urbančeva, Milena Vobičeva, Tončka Založnikova, Ivanka Zmajčeva in Francka Žnidaršičeva. Ena kandidatka ima popravi izpit v jeseni.

Vsem, ki so naročili zletne znake

Sokolsko društvo Maribor matica poziva vse, ki so se prijavili na zlet in naročili znake ter legitimacije, naj jih vsi dvignejo zanesljivo danes ali jutri med pol 19. in pol 20. uro v društveni pisarni v Narodnem domu. Prav tako naj dvignejo legitimacije in znake vsi, ki so jih naročili pri ostalih mestnih sokolskih društvih.

Poziv mariborske župe

Župno starešinstvo poziva vsa mestna in okoliška društva, da se v čim večjem številu udeležijo jutrišnjega sprejema češkoslovaških bratov in sester, ki pridejo ob 8.45 v Maribor. Udeležite se sprejema v slavnostnih krogih, kdor pa nima kroja, naj se udeleži sprejema v civilu in z znakom.

Otroška olimpiada. Na otroški olimpiadi, ki jo je priredil I. SSK. Maribor včeraj dopoldne v mestnem parku, je nastopilo okrog 20 malih tekmovalcev in močan zbor harmonikarjev, ki je uvodoma zaigral več narodnih pesmi. Nato so malčki tekmovali na skirah, na večjih in manjših trokolesih, na avtomobilčkih, v vrečah in v drugih panogah. Po končanem tekmovalstvu pa so zopet nastopili harmonikarji in ob spremljevanju večjih tovarišev zaigrali več slovenskih narodnih pesmi. Otroška olimpiada je privabila v mestni park množico ljudi iz mesta in so bili zlati mladi harmonikarji deležni viharnega priznanja in odobravanja.

Nacionalna aktivnost mariborskih železničarjev. Z dovoljenjem železniške uprave in oblastnega odbora Jadranske straže je bil preteklo soboto zvečer na tukajšnjem glavnem kolodvoru v čakalnici I. razreda pod predstvom železniškega uradnika g. Lojzeta Pileja ustanovni občni zbor nove krajevnice organizacije Jadranske straže železničarjev v Mariboru. Občnega zbora se je udeležilo lepo število naših nacionalnih železničarjev. Navzoča sta bila predsednik mestnega odbora Jadranske straže g. dr. Raptotec in delegat oblastnega odbora g. Janko Pirc. Slednji je v vznešenih besedah orisal gospodarsko-politični in obrambni pomen našega Jadrana. Pri volitvah je bila soglasno sprejeta kandidatna lista pripravljalega odbora z višjim kontrolorjem g. Rozmanom kot predsednikom na čelu. Z zahvalo za iskreno zupanje in z vzpodbudno besedo na vse navzoče za čim intenzivnejše delo nove krajevnice organizacije je novo izvoljeni predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje.

Napravimo konec nemškimi »prosljakom«. Kljub vsej strogosti se pojavljajo v Mariboru in gotovo tudi po deželi še vedno razni »prosljaki« iz Avstrije in celo iz Nemčije. K nam prihajajo kot »svetovni potniki«, potujoči »studenti« itd. Nedavno smo videli skupino štirih takih »vandrovcov« na Koroški cesti, kjer je stikala po dvoriščih s kitarami in prepevala nemške pesmi. Pri tem je bila celo skrajno predrzna in se je rogala slovensko govorečim pasantom. Te dni se pa oglašajo po hišah v mestu neki »dunajski igralci«, ki sporočajo na tudi slovensko (samo kako!) pisanih listih, da je zaradi krize na Dunaju brez posla in prosijo podpore. Tak listek izroči pri prvem obisku, potem pa pozvoni zopet ter prosi za podporo in vrnitev listka. Ko ga je hotel nekdo prijeti in spraviti na policijo, je seveda pobegnil. Takih »prosljakov« je pa vsak dan nekaj v našem mestu. Organom oblasti bi se bilo treba samo postaviti v kakšni ulici in paziti na one, ki ko pridejo iz ene, takoj zavijejo v drugo vejo. Ti nemški potepuhi, ki so mimo tega še nesramni agitatorji, se morajo absolutno iztrebiti iz Maribora.

Trgovine na Vidov dan. Trgovski gremij opozarja, da morajo biti na Vidov dan vsi obrati med službo božjo, to je med 10. in 11. uro dopoldne zaprti.

Nove železniške tarife, ki stopijo v veljavo 1. julija t. l. dobijo interesi pri direkcijski državnih železnic v Ljubljani.

Sprejem v strojno šolo mornarice v Kumboru. V strojno šolo mornarice v Kumboru bo sprejetih 30 kandidatov iz meščanstva, ki so rojeni med 1. julijem 1915. in 30. junijem 1918 in so dovršili najmanj dve leti v železo-kovinski stroki, oziroma njej sorodni obrti, ali pa imajo vsaj tri razrede srednje šole dovršene z dobrim uspehom. Rok za vlaganje prošnje je najdalje do 15. avgusta. Vse ostale informacije dobe zainteresirani pri mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu.

Sreča pri tomboli. Včeraj je bila na Trgu svobode ob zelo veliki udeležbi občinstva iz mesta in okolice velika tombola pomladka »Rdečega križa«, ki je sijajno uspela. Glavna privlačnost so pač bili le denarni dobitki. Mimo tega pa je bilo videti iz izpovedi razočaranih udeležnikov, ki so odšli brez vsakih dobikov da so radi darovali za dobrodelne namene »Rdečega križa«. Fortuna je razdelila dobitek naslednje: I. tombolo 4000 Din v gotovini je dobil delavec Leopold Romih iz Studencev; II. 2000 Din v gotovini maserka Julijana Kiferjeva; III. 1500 Din v gotovini Stanislav Šegala iz Studencev; IV. tombolo 1000 Din v gotovini Heinz Heinrich, delavec; V. tombolo 800 Din v gotovini ali pa štiritedensko bivanje ob morju učenka Marjetica Stojškova; VI. tombolo 600 Din v gotovini mipsarski pomočnik Andrej Merti in VII. tombolo 500 Din v gotovini Tea Molnarjeva s Pobrežja, Vrazova ulica št. 4. Mimo tega je bilo še večje število drugih lepih dobikov.

Službeni list dravske banovine objavlja v letošnji 51. številki uredbo o činu strokovnih šol napram srednji šoli in fakultetam; določila, po katerih se priznavajo banovinski prispevki za napravo gnojšč in gnojščnih jam; objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letošnjem letu in izpremembe v staležu državnih in banovinskih uslužbencev na področju dravske banovine.

Kino Union. Danes zadnji dan izvrstnega filma »Tajfun« z Liano Haid in Valerijem Inkišinovim. Od torka dalje kolosalni dvojni spored: »Ljubavni manevri«, velika vojaška veseliga, ter senzacijski film »Jahanje v smrti«; oba filma v eni predstavi.

Grajski kino. Od danes dalje predvajamo vefilm »Nezakonski otrok« s Tony van Eyk in pa Hansom Brausewetterjem v glavnih vlogah. To je eden najlepših zvočnih filmov in obravnava zanimivo, iz življenja vzeto temo.

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, krogostih, bolečinah kolkov, živcev, bolečinah v boku, zasoplosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, poboitosti, povzroči naravna »Franz Josefova« grenčica izdatno izpraznjenje črevesja in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz Josefovo« vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom.

Sejem za prašiče. Na sejem 23. t. m. so pripeljali 166 prašičev. Kupcija je bila srednja in je bilo prodanih 84 živali. Cene mladim prašičem so bile naslednje: 5 do 9 tednov stari 150—250 Din, 3 do 10 mesecev stari 280—680 Din in leto stari 750—800 Din; kilogram žive teže 7.50 do 8 Din, mrtve pa 10.50 do 11 Din. Cene prašičev so izza zadnjega sejma nekoliko padle.

Pobeg dilaka od doma. V soboto je pobegnil od doma okrog poldne z doma na Zrinjskega trgu št. 9 komaj 13-letni učenec Franček Mastnak, sin paznika Franca Kupca in izginil brez sledu. Deček je oblečen v sive ponošene kratke hlače in pisano srajco, nosi čevlje in je brez jopiča ter klobuka. Govori le slovensko. Vzrok pobega je slabo šolsko izpričevanje.

Nesreča ne počiva. V Komenskega ulici se je preteklo soboto hudo ponesrečil 6-letni delavčev sin Stanko Kajzler. Deček je pri skakanju padel in si zlomil levo roko. Z rešilnim avtom so ga spravili v bolnišnico. V Zgoranjem Dupleku pa je istega dne popoldne padel 3-letni sinček delavca Viljema Postraka tako nesrečno, da si je zlomil desno roko. Tudi njega so spravili v bolnišnico. Slična nezgoda se je pripetila tudi 9-letnemu v Spodnjih Hočah stanujočemu posestnikovemu sinu Tončku Breznarju. Poklicani reševalci so ga z avtom prepeljali v mariborsko bolnišnico. V Spodnji Koreni je

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, če ga popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno, milo, iztrebljenje črevesja. Zdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje »Franz Josefova« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez neprimlik.

padel včeraj s skednja 55-letni Jože Stober in dobil pri tem hude notranje poškodbe. Stober se zdravi v bolnišnici.

Nepredvidna služkinja. V soboto dopoldne med 10. in 11. uro je pustila služkinja Marija Fistrova iz Koroščeve ulice v neki veži v Stolni ulici za nekaj trenutkov shranjeno svojo nakupovalno košaro. Ko se je kmalu vrnila, je ugotovila, da ji je med tem izginila iz košare večja množica specerijskega blaga in rumena otroška jopica.

Med spanjem okradena. Včeraj popoldne sta na našem Pristanu sladko zadremala dva splavarja. Ko sta se prebudila, je opazil prvi, da mu je zmanjkala žepna ura, vredna 300 Din, drugi pa, da mu je zmanjkala listnica s 400 Din. Splavarja sta prijavila neprijetno zadevo policiji.

Zapirajte stanovanja. Upokojenemu polkovniku g. Vladimirju Vrhovcu se je splazil v času, ko se je mudil g. polkovnik v svoji spalnici, v sprednjo kuhinjo neznan tat, najbrže nek berač, in mu odnesel žepno uro budilko, niklasto verižico in obesek s kompasom. Pred nakupom se javnost svari.

Ukraden voziček. Policiji je prijavil trgovec Vladislav Hlič, da mu je neznan tat odpeljal 24. t. m. z dvorišča njegove trgovine na Aleksandrovi cesti 24, štirikolesni ročni platonski voziček, vreden okrog 1000 Din.

Aretirana goljufica. Policija je včeraj popoldne aretirala neko 34-letno Jožico L., ki je v zadnjem času opeharila neko posestnico v Rošpohu za 500 Din in izvalila od nje zlato zapestno uro, vredno okrog 1000 Din in dežnik. Neko drugo kmetico je Jožica oskubila za 100 Din, neko tretjo pa za 50 Din in dežnik. Ko pa je hotela včeraj neki stranki v Mariboru odnesti iz sobe spalno srajco, je bila pri svojem zločinskem poslu zasačena in izročena roki pravice. Pri zaslišanju je skušala pretkana Jožica, ki je že stara znanka policije, vse zanikati, česar ji pa seveda niso verjeli. Izročena je bila sodišču.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 14.3 stopinj C; minimalna temperatura 14.1 stopinj C; barometer je kazal pri 18.7 stopinjah 731, reduciran na ničlo 728.7; relativna vlaga 90; preteklo noč je padlo 2.7 mm dežja; vreme je tiho in oblačno.

Pet mesecev v snežnem grobu.

Svoj čas smo poročali, da se je pri Brigitakopfu v okolici Inomosta smrtno ponesrečil železniški inženjer Ernest Sporer iz Feldkirchna na Predarlskem, ki ga je zasul velik snežni plaz. Pokolnikova zaročenka je hodila polnih pet mesecev z ostalimi planinci na kraj nesreče in neumorno iskala truplo svojega dragega, vendar zaman. Šele preteklo nedeljo je bil njen trud uspešen. Na nekem kraju, kjer je solnce otajalo strnjeni sneg, je odkopala truplo svojega zaročenca, ki je bilo zelo dobro ohranjeno. Sporer je ležal z glavo navzdol in je bil pri padcu nedvomno mrtev.

Kače izpraznile vso vas.

Po vesteh iz turške prestolnice Ankare je prišlo v vasi Kusudjuvelu pri Merini v Mali Aziji med tamkajšnjim prebivalstvom do velike panike. Nedavno se je nenadoma vgnezdilo v vseh vaških hišah in hlevih več tisoč strupenih kač, ki se jih kmetje z nobenim sredstvom niso mogli rešiti. Več kmetov je podleglo kačjim pikom. Tudi policija in orožništvo, ki sta bila poklicana na pomoč, sta bila napram kačam brez moči. Kmetom ni preostalo drugega, kakor da so se s svojimi družinami in živino izselili iz vasi in prenočili prvo noč več kilometrov dalje pod milim nebom.

Zato torej.

»Za svoj avtomobil že tri leta nisem poročil niti prebite pare za popravila.«
»Zakaj pa ga hočete potem prodati?«
»E, mehanik ne mara sedaj nič več kati z računom.«

Kaj pravi književnik Wells o bodočnosti sveta

NA VELIKEM IN USODNEM RAZPOTJU ZGODOVINE.

K. Wells, književnik, ki je bil pred kratkim v Dubrovniku, se je udeležil tudi slavni angleški književnik Herbert George Wells. Spotjo se je ustavil nekaj časa na Dunaju, kjer se je razgovarjal z različnimi avstrijskimi predstavniki duhovne kulture. V »Neue Freie Presse« je objavil dr. Viktor Polzer zanimiv razgovor z Wellsom o bodočnosti sveta. Znani pisatelj prividnih in utopističnih romanov je med drugim izjavil naslednje:

Vprašanje je, če se more iz naše preteklosti povzeti kakšna nada za našo boljšo bodočnost. Jaz mislim, da lahko verujemo v strogo ritmični tok naše zgodovine. V preteklosti je bilo nešteto različnih kriz, katerim so sledili boljši časi, vendar pa se iz tega ne sme sklepati, da bo po preboljeni in ozdravljeni današnji krizi nastopil zlati čas. Posledice današnje krize bodo drugačne.

Prepričan sem, da vsebuje današnji položaj elemente, ki jih poprej ni bilo, toda če so bili, niso imeli nikakega vpliva na značaj zgodovinskega razvoja. Upoštevati pa moramo, da razlika današnjega svetovnega položaja in vseh prejšnjih period prevratov obstoji v sami spremembi po razmerjih in po intenzivnosti.

Pomislite samo na en sam primer, pomislite na prometne zveze današnjega sveta. Mi stopimo danes lahko hitro v zvezo s katerikoli kontinentom, česar se pred dve sto leti človek ni mogel privoščiti. Zemeljska skupnost, ki jo danes poznamo, se je izkristalizirala v dobi, ko je bil konj glavno prometno sredstvo po stoletjih najprimitivnejših možnosti prometnih stikov. Nasprotno je postalo današnje stanje človeštva nevzdržljivo zaradi močnega in nenadnega razvoja komunikacij mehničnim putem. Naše tradicije in vere pripadajo starim poreklom. Današnja mehanizacija vodi prebivalstvo zemlje k velikanskim spremembam.

Današnji položaj človeštva nas spominja na metamorfozo metuljev. V prvotnem stadiju se metulj sestoji iz delov, ki nimajo med seboj nobenega zveza, dokler na primer izbuljen metulj predstavlja edinstveno celoto. Zaradi tega je naša doba razdobje metamorfoze, to je prehod iz razkosanosti do celote v bodočnosti.

Naša kriza je največja, kar jih pozna zgodovina. In prav zaradi tega bo, če se doseže omenjena metamorfoza, po kon-

čani krizi nastalo ravnotežje s procvitom in splošnim blagostanjem, ki ga še ni okusil svet. Preden pa se to doseže, je potrebno ogromno delo in nič manjša intenzivnost v ljudskem duhovnem ustvarjanju, da bi se tega morali ustrašiti. Nikjer pa ni zapisano, da bi morali prav mi izvršiti to herojsko delo. No, in v kolikor ne smatramo tega za dovolj važno in želimo, da se povrne v ličinko, tedaj bo prav gotovo današnji človek izumrl.

Najširših krogov se loteva danes prepričanje, da je treba spremiti in ustvariti pogoje življenja. Med različnimi vrstami duhov je to prepričanje ustvarilo razne oblike; nekateri so popolnoma pod vplivom ideje o svetovni državi, drugi pa so prepričani o neobhodni potrebi izboljšanja splošnega gospodarskega stanja in propagirajo zato socializem. Tretji pa se boje bojov med prejšnjimi moralnimi pogledi in današnjim stanjem ter se zato navdušujejo za idejo discipline. Ti poslednje iz svoje največje nevarnosti, da v tem razvoju končno izgube smoter vseh svojih teženj in da se povrnejo k stari veri, k vprašanju rase, torej pojmom, ki se za nobeno ceno ne morejo prilagoditi današnjemu času.

Vsi ti boji me prav poseben zanimajo in zato sem poskušal, da bi v neki svoji prividni povesti napisal to, kar bi moglo nastati iz teh treh bojov človeške duše: svetovne države, socializma in discipline. Vse tri so dobre moči, v kolikor je med njimi obdržano pravilno razmerje. Potrebno je vsako izmed teh treh, vendar ne sme biti eno močnejše od druge.

Nadprodukcija učiteljskega naraščaja. Z letošnjimi maturanti bo v naši banovini brez službe okoli 600 mladih učiteljev in učiteljic. Precejšnje število učiteljskega naraščaja bo zapustilo letošnji zavode po ostalih banovinah v državi. Od abiturientov pa bo le majhen del mogel dobiti službo. Zato namerava naša prosvetna oblast s prihodnjim šolskim letom zapreti prvi letnik učiteljskega. Odločitev pa še ni padla, vendar pa je računati že sedaj s tem, da nekatera ženska učiteljska ne bodo sprejemala prihodnje šolske leto gojenk v prvi letnik.

Okrevanje za slabotne otroke. Banske uprava savske banovine objavlja preko banske uprave dravske banovine:

Dne 1. julija 1933 se otvori v Ladislavovem dečjem domu v Crkvenici okrevališče za slabotne in slabokrvne otroke. V okrevališču se bodo sprejemali dečki in deklice, od 6. do 14. leta. Dnevna oskrba znaša za otroke državnih in banovinskih uradnikov in nameščenecv 20 Din, za vse ostale privatnike pa 25 Din. Otroci bodo pod nadzorstvom upravitelja dečjega doma in strokovnih sester-odgojiteljic, ki žive v domu. Za otroke siromašnih staršev, ki so državni ali banovinski uradniki ali nameščenecv, se more mesečni prispevek znižati na 300 Din, popolnoma siromašnim se bo pa dovolilo brezplačno bivanje, v kolikor bo razpoložljivih mest. Otroci morajo vse potrebne pristojbine s seboj: obutev, perilo in obleko za mesec dni. Pripominja se, da se v dečji dom ne sprejmejo otroci, glede katerih bi zdravnik zavoda ugotovil, da so bolni na pljučih, ali pa imajo kakšno drugo nalezljivo bolezen.

Zanimanje za izobrazbo. Mariborska poslovalnica zbornega obrtnopospeševalnega zavoda je razpisala za Mursko Soboto 3-dnevna predavanja za pomočnike rokodelskih strok iz Prekmurja in Ljutomerškega okraja. Dozdej so 4 obrtne zadruge iz svojega področja vložile pri poslovalnici 65 prijav. Ker bodo predavanja šele 8., 9. in 10. julija in še 7 obrtnih zadrug iz omenjenega področja ni zbralo prijav, je pričakovati v tem primeru izredno velik naval obrtniškega naraščaja, tako, da ne bo mogoče pripustiti vseh prijavljenecv k predavanjem. — Prve dni julija začne imenovana poslovalnica predavanja tudi v Mariboru. Na kratko notico mariborskih listov se je prijavilo že v dveh dneh toliko interesentov, da bi se mogla predavanja takoj začeti. — To so vsekakor zanimivi pojavi za tiste, ki pravijo, da je rokodelstvo nedostopno za duhovno izobrazbo.

Mednarodne železniške zveze s Švico. Švicarske zvezne železnice v Bernu so izdale letos skrajšan vozni red s praktičnim pregledom najhitrejših in najudobnejših železniških zvez iz vseh važnejših evropskih centrov s priljubljenimi turističnimi in letoviškimi kraji v Švici. V voznem redu so navedeni vsi ekspresni luksuzni vlaki, vlaki s spalnimi vozi in vsi vlaki, ki prihajajo iz Jugoslavije, Češkoslovaške, Avstrije in Madžarske v Švico.

Avtomobilske ceste v švicarskih Alpah. Radi ugodnega vremena je večina švicarskih Alp dostopna z avtomobili, ker so otvoreni vsi prelazi za avtomobilski promet. Otvorjene so tudi vse važ-

nejše alpske ceste, tako, da je tudi Arberg dostopen z avtomobilom.

Zrelo naših gospodarskih razmer. — Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo za dobo od 11. do 20. tm. naslednjo statistiko konkurzov, prisilnih poravnav in posredovalnih postopani: (Številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo v lanskem letu.) Otvorjeni konkurzi: v dravski banovini — (2), savski 1 (2), vrbaski — (—), primorski — (3), drinski — (1), zetski — (2), donavski 1 (1), moravski 2 (3), vardarski — (6), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (1); otvorene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 1 (7), savski 1 (11), vrbaski — (1), primorski — (1), drinski 2 (2), zetski — (—), donavski — (3), moravski — (—), vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (1); otvorena posredovalna postopanja: v dravski banovini 14, savski 23, vrbaski 5, primorski 11, drinski 5, zetski 1, donavski 15, moravski —, vrbaski 1, Beograd, Zemun, Pančevo 1; odpravljeni konkurzi: v dravski banovini 3 (2), savski 1 (—), vrbaski — (—), primorski 1 (—), drinski 1 (3), zetski — (1), donavski 5 (4), moravski 3 (—), vardarski 2 (1), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (1); odpravljene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 3 (8), savski 3 (7), vrbaski 4 (1), primorski — (—), drinski 1 (1), zetski — (—), donavski 1 (8), moravski 1 (—), vardarski 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (1).

Sport

Mednarodne rokobre. V soboto je Mrna znagal nad Angelescom. Borba med Orszowskim in Schwarzbauerjem je ostal neodločna. Bogner pa je premagal Mlieusniča. Sinoči je zmagal Catcheau nad Schwarzbauerjem in Angelescu nad Girilovom. Bogner in Tom Sayer pa sta remisirala. Drevi nastopijo: Catcheau: Tom Sayer, Girilov: Orszowski in Angelescu: Bogner.

Ostale nogometne tekme.

Beograd: BASK: Gradjanski 4:1 (1:0); BSK: Rapid (Dunaj) 4:3 (3:2).

Zagreb: Hašk: Slavija (S.) 2:1 (1:1).

Novi Sad: Rapid (Dunaj): Vojvodina 4:1.

Dunaj: Viena: Ambrosiana 1:0 (1:0).

Budimpešta: Sparta: Hungaria 3:2 (2:1).

Gradec: GAK: Sportklub 5:2 (3:2); Kastner & Oehler 1:1; Donawitz: Hakoah 4:3. GAK je postal prvak.

Dr. O. Ilanig:

Najstarejši križi v lenarškem okraju

V bližini Rojsovega doma je bila na malem hribu cerkev sv. Uršule, od katere pa sedaj ni nobenega sledu več. Kakor pravi ustno sporočilo, se je cerkev pogreznila, ker so fantje na binkoštno nedeljo na vse zgodaj pokali z biči.

V celi dobi od leta 1641. pa do leta 1676. ni najti nobenega pomorskega križa, ki bi imel kako letnico iz te dobe, če tudi je v letih 1645—1646 divjala v teh krajih kuga.

Na kugo, ki je razsajala leta 1676. posebno v Gradcu, kjer je umrlo 570 oseb, in je segla tudi do Slovenskih goric, spominja pomorski križ na posestvu Julke Mesarčeve v občini Sv. Jurij v Slov. gor. Ta križ je 3 in pol metra visok, sezidan iz sekanega kamna, spodaj štriglat, zgoraj pa s tremi ogli.

Se dandanes vedo ljudje povedati, da je to pomorsko znamenje; na tem mestu so pokopavali mrlične, ki so postali žrtve v tistem letu razsajajoče kuge, ki se je pojavila s tem, da je začela človeka treseti mrzlica. Povzročili so jo baje meteorji, ki so v tistem letu prav pogosto padali. Eden teh podnebnikov je bil tako velik, kakor polna luna; baje je š tri dni smrdele po žveplu, ko je padel na tla.

Komaj so se oddahnili ljudje od prejšnjega strahu, ko je zopet leta 1680. izbruhnila strašna kuga, in sicer v Gradcu, povzročena po obleki, katero je nekdo prinesel od okužene osebe v mesto. V takajšnjem okraju se je pojavila meseca junija in je trajala do septembra.

Najhujše je razsajala med podložniki

hrastovške in mariborske graščine, nadalje je pa trajala pri Sv. Trojici.

Iz Maribora jo je prinesla v Zavrhu v šentruperški župniji neka ženska, ki je tudi tam umrla. Istotako je pribežala s Ptuiškega polja neka ženska v Bisečki vrh, ki je spadal tedaj še pod šentruperško župnijo.

V občini Selce so umrle štiri osebe, in ena v hiši ptuiškega meščana Jurjana. Leta 1681. je razsajala kuga najbolj ob Dravi in med Radgono ter Ljutomerom.

Pred izbruhom kuge je bila neznosna vročina.

Drugo leto pa je najbolj divjala okoli Sv. Lenarta. Tedanji župnik Jurij Adamič se je pokazal jako pogumnega, hodil je po hišah, kjer so bile okužene osebe, jih tolažil in jim pomagal, kolikor je bilo v njegovih močeh.

Na tisto strašno dobo spominja v Bačkovi, župniji Sv. Benedikt v Slov. gor. križ, ki stoji na posestvu Jakoba Lorberka. Oblika je enaka kakor jo imajo vsi pomorski križi. Na spomeniku beremo letnico 1681. Vmes je zapisano: im July.

Navedena so tudi imena: Peter Gollob, Christof Tsroschney, Niclas Sideritsch. Bržkone so to osebe, ki so umrle na kugi in bile tukaj pokopane.

Drugih spomenikov iz te dobe v teh krajih ni.

Ljudje so imeli po teh groznih letih skoraj 30 let mir. Toda leta 1710. je zopet zapela smrtna kosa po Dravskem polju v podobni strašne kuge, ki je segla tudi po okolici, posebno po južnih občinah šentruperške župnije. Kuga je trajala do leta 1712. Na tisto dobo spominjajo pomorski križi v Selcah in Stražah.

Prvi stoji na posestvu Marije Živkove v Selcah in ima letnico 1710, drugi

je v Stražah na Šerugovem posestvu in nosi letnico 1712.

Omeniti je treba tu še dva spomenika, ki sta po obliki vsekakor pomorska križa. Eden je v Građenšaku, župnija Sv. Rupert, na posestvu Janeza Dobaja, tik ob kotu. Na križu so podobe sv. Jožefa, sv. Simona in Marije sedem žalosti. Zgoraj pa je vdolbina kakor pri križu na posestvu Vinka Lovrenčiča v Cogetin-oh; v tej je podoba Kristusa, izklesana iz kamna.

Zveličar sedi na kameniti klopi s trnjo krono na glavi, katero podpira z desnico. Na Kristusovem obrazu se kaže prav mojstrsko vpodobljena potrnost.

Ljudska domišljija pa je jako bujna in je tudi ta izraz uporabila na druge primere. Če se je kdo držal prav kisto, so rekli: »Drži se kakor Graberjev Bog.« Graber je bilo domače ime za lastnika, na katerega posestvu je stal križ.

Tako se je ta izraz še do dandanes ohranil.

Hudomušneži so si vedeli zopet razlagati žalostni Kristusov izraz na ta način, da je Bogu žal, da je ustvaril Dolajnce, to je prebivalce v nižini proti Sv. Andražu.

Drug tak spomenik je stal do zadnjih časov na posestvu Tomaža Žnavorca v Srednjem Zavrhu in je imel isto obliko kakor prej popisani. Tudi Kristusov kip je bil izklesan na enak način in z enakim izrazom. Zaradi daljšega časa se je križ podrl in so ga spravili k Zeleniku v Čermenišaku.

Priporočljivo bi bilo, da se ta starodavni spomenik zopet postavi na prejšnje mesto.

Na teh dveh križih sicer ni nobene letnice, ker pa spadajo ti kraji med one, v katerih je razsajala leta 1710—1712

kuga, se da sklepati, da sta tudi pomorska križa, na kar kaže tudi že dejstvo, da sta oba spomenika napravljena v ena kem slogu kakor ga imajo vsi drugi.

Če gledaš te križe in čitaš letnice, se nehote zamakneš v duhu v one čase, ko so ljudje obupani begali sem in tja ter prosili pomoči, da bi nehala neusmiljena morilka kuga.

In tako tudi razumeš globoki pomen molitve:

»Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!«

To so tedaj spomeniki iz dobe, ko je v Slovenskih goricah razsajala kuga.

Kolikor je drugih križev, so vsi iz poznih časov in zasebnega pomena.

Zaradi starosti je omeniti od teh križ, ki stoji na posestvu Antonije Kolaričeve v Žikarcih. Postavil ga je posestnik Moršec leta 1811. Križ je izklesan iz enega kamna. Prej je stal na sosedovem Bezjakovem posestvu, kjer se je zaradi vremenskih sil podrl.

Kdor se vozi čez hrib Sv. Barbare, vidi ob cesti blizu Ferkovega gradiča iz kamna izklesan kip sv. Riharda. Postavili so ga Mankerji leta 1856., ki so imeli tukaj vinograde, drugače pa so bili v Gradcu, kjer so imeli tovarno za izdelovanje usnja.

Kip tega svetnika stoji sedaj na Prekorškem posestvu.

Če boš, dragi bralec, potoval kedaj po naših vinorodnih goricah in videl opisane križe kot spomenike iz davno preteklih časov, spomni se tudi pisca teh vrstic, ki se tudi že bliža šestemu križu svojega življenja, a ga vzame rad na rame, ker je preživel mnogo srečnih dni med dobrimi prebivalci svojega okraja sredi Slovenskih goric.

KONEC.

Mojstvijski Skatikan:

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnostih človeške prošlosti

Doljan je opazil deklico na prestolu še le potem, ko je premeril že vse dostojanstvenike, svečenike in plesoče mladenke. Sedela je tako negibno na svojem mestu, da ni vedel ali je živo bitje ali le kip nesrečne Ofirije. Po vsem njenem bitju bi pa bil tudi mogel mnogo prej verjeti, da je kip, kajti bil je prepričan, da tako popolne lepote nikdar in nikoli ne more ustvariti človeški rod.

Kakor takrat, ko je v sanjah prvič videl podobo svetišča Oceanopolisa, ko je prvič gledal skrivnost prošlosti in videl lik onega bajnega ženskega bitja, na katerega je mislil potem neprenehoma, tako je ostrmel in onemel tudi tisti trenutek. Prevzelo ga je neskončno čustvo hrepenenja, in le z največjim naporom je premagal neodoljivo željo planiti k njej in se ji vreči pred noge. Toda namesto tega je trepetal kakor v vročici. Okoli njega je izginjalo vse drugo in iz nejasnega kaosa se je odražala le podoba krasičice na prestolu.

Iz nepopine zmede ga je predramil šele Astis, ki ga je znova prijel za roko in odvedel proti zadnji steni, proti kipu božanstva Rá in prestolu deklice. Deklica je sedela še vedno negibno na svojem mestu s povešeno glavo in v tla uprtimi očmi. Toda takrat, ko je Astis privedel mimo vznožja njenega prestola zamaknjenega Doljana, je nenadoma rahlo dvignila

glavo in se ozrla vanj. Le za trenutek, za kratek hip sta se srečala njuna pogleda, toda Doljanu se je zdelo, da je švignil iz njenih oči vanj tok nečesa otmarnega, popolnoma opijanjajočega. Deklica se je zastrmela vanj s široko razprtimi očmi in se mu rajsko nasmehnila. Potem je zopet sklonila glavo in ostala tako nema in negibna kakor poprej.

Doljan bi bil ostal kakor v kip začaran pod vznožjem njenega prestola, da ga Astis s silo povlekel dalje in potisnil k marmornatemu stebru, ki je stal v ozadju, od koder sta imela najlepši razgled na vse svetišče. Šele takrat, ko sta bila že pri stebru, se je Doljan prebudil iz svoje zamaknjenosti in s tresočim glasom vprašal:

»Kdo je ona?«

»Intela.« je odvrnil Astis.

»Intela?« je ponovil Doljan.

»Princesa Intela, hčerka Simesa Ramisa, potomka rodu nedolžno darovane Ofirije.«

»Intela... Intela...« je ponavljal Doljan v duhu, kakor da bi se bal pozabiti to ime.

Množice pred svetiščem na stopnišču in ob vhodu so dalje mrmrale in vzklikale svoje molitve. Trušč je naraščal do oglušljive višine, in ko je bil na višku, so nenadoma dokončale plesalke svoj ples ter se zgrudile na kolena pred ki-

pom božanstva in princeso Intelo. Tedaj je stopil Semis Ramis, opravljen kakor nekdanji zadnji vladar Atlantov nad morskimi gladinami, k velikemu duhovnu Etiopisu in spregovoril z njim nekaj besed. Takoj nato se je podal Etiopis na vrata svetišča in razprostrl roke. Množica je utihnila. Na stala je tišina, katero so presekale po tem gromke Etiopisove besede, ki jih Doljan ni razumel, pojasnil pa mu jih je Astis.

»To je pričetek daritvenega obreda,« je dejal. »Veliki duhoven je sporočil ljudstvu da bo v pomirjenje božanstva darovana vladarjeva hči.«

»Darovana?« je vzkliknil Doljan.

»Da, to je simbolična ponovitev dogodka ob potopu Atlantide,« je pojasnil Astis.

Sporočilu velikega duhovna je sledil zunaj krik nepopisnega zadovoljstva, porojenega iz novega upanja na rešitev. Ve liki duhoven se je z naglimi koraki znova približal kipu solnčnega božanstva, dvignil se po stopnicah k prestolu, prijel princeso Intelo za roko in jo odvedel k žrtveniku, ki je stal tik zraven ob strani. Na njem so že gorela kadila v mavričnih lamelih. Zbor plesalk se je tedaj dvignil in zarajal ob prepevanju neke obredne pesmi. Dostojanstveniki in svečeniki so razprostrli roke in se klanjali kipu božanstva.

Princesa Intela je stopala sklonjena glave poleg velikega duhovna Etiopisa, ki jo je povedel po stopnicah do vrha žrtvenika. Tam ji je z levico razgalil prsa, z desnico pa dvignil zlat nož in ga v simboličnem zamahu približal njeni srčni strani. Etiopis je vzel z žrtvenika malo posodico in jo približal njenim grudi.

V tistem trenutku pa, ko je hotel dvigniti posodico na žrtvenik in je zato izpustil Intelo, da se je negibna zgrudila na tla, je presekala glasove molitev, pesmi in godbe obupen krik izza stebra v ozadju. Vsi so se ozrli na tisto stran in opazili Doljana, kako se je skušal iztrgati iz Rok Astisa in planiti k žrtveniku. In razumeli so, da je tujec pozabil, da je vse le simbolična ceremonija spominke proslave dneva potopitve Atlantide... Pa tudi Doljan se je že v naslednjem hipu pomiril in jezil sam nase, da je pozabil na simbolično žrtvovanje in si za trenutek mislil, da je Intelo zares mrtva. Pomiril se je in se plaho stisnil za steber.

Veliki duhoven je opravil ceremonijo. Ples je prenehal, utihnila je godba in one mele so pesmi, velika vhodna vrata pa so se neslišno zaprla in ločila tako svetlišče od trga z zbrano množico. Glavna slovesnost spomina na potopitev Atlantide je bila s tem dovršena in pričelo se je narodno slavlje.

Princesa Intela se je zopet dvignila, in njen prvi pogled je bil usmerjen proti stebru, od katerega je bila prej zaslišala krik. Vedela je instinktivno, da je bil tisti, ki je kriknil, neznani tujec, prvi človek s površine zemlje, ki je kdaj dospel v njeno domovino. Toda njene nadaljne poglede so zakrili člani vlade in svečeniki, ki so jo obkrožili, da ji izrečejo svojo zahvalo za sodelovanje pri proslavi. Nato se ji je približal oče Semis Ramis in jo obdan od svojega spremstva odvedel do posebnega izhoda, ki je vodil po podzemskem hodniku v palačo predsedstva vlade.

(Se bo nadaljevalo.)

Včerašnja športna nedelja

ISSK MARIBOR : SK SPLIT 1 : 1 (1 : 1)

Včerašnja kvalifikacijska tekma za vstop v nacionalno ligo se je končala ne odločno. Sicer rezultat ne odgovarja poteku igre, toda ISSK Maribor je zaigral v takem stilu, ki daje upravičene nade, da bo prihodnjo nedeljo v Splitu uspel.

Za tekmo je bilo ugodno vreme, ali občinstva le ni bilo toliko, kolikor bi ga po važnosti tekme prav za prav moralo biti.

ISSK Maribor: Gutmeier, Savo, Koren, Kokot, Kirbiš, Kukanja, Miro, Dušan, Konič, Hreščak, Priveršek.

SK Split: Martinić, Matošić, Fradelić, Blašković, Srđelić, Beluti, Žurić, Tolić, Kruć, Šore, Ninčević.

Tekma se je odigrala vseskozi v stilu borbe za točke, v drugem polčasu pa je bila še zanimiva in lepa. Sicer ni bilo pretiravanja niti v forsiranem tempu niti v napetosti, vendar igra tudi dolgočasna ni bila. Pozneje, v drugem polčasu pa je potekala enostransko in monotono. Živahnosti in razpoloženju pa je bila še posebno v kvar okolnost, da niso utegnili domačini kljub konstantni in dominirajoči premoči iztisniti niti enega gola.

V splošnem je bilo moštvo ISSK Maribora precej izenačeno, tako da ni moglo koga posebno pohvaliti ali pograti. Vratar ni imel mnogo dela, tekmo razvoja dogodkov pa je večkrat prav uspešno posegel vnes. Branilski par je v splošnem dobro rešil svojo nalogo. Savo je bil

sigurnejši nego Koren. V haljih je bil polnovreden samo Kokot. Kirbiš je odgovarjal samo prvi polčas. Kukanja pa je bil dokaj pod svojo običajno formo. Napadalni kvintet je bil od začetka do konca v stalni težki borbi z ožjo obrambo SK Splitskega. Uspeval je samo, dokler je tekla igra po tleh. Taktična hiba mariborskih halfov in napadalcev! Moštvo belo-črnih je bilo svojemu nasprotniku močnejši faktor v krilski in napadalni vrsti. Dasi je rezultat neodločen, pokazana igra še dolgo ni pravi izraz in bi bil ISSK Maribor zaslužil izdatno zmago. Toda napad, ki je v polju dobro delal, ni vedel, kaj naj bi pred golom začel z zreliimi situacijami, parkrat je imel tudi precejšnjo smolo, da žoga ni hotela v mrežo. V napadu sta ustrezala le Hreščak in Konič, dočim ostali trije niso izpolnili nade, ki smo jo vanje stavili. Izrazito slaba sta bila Priveršek in Dušan, Miro pa se ne more znebiti stare hibe.

SK Split je moštvo, ki po znanju dosega le naše drugorazredne klube. Gosti so imeli svoje najboljše moči v ožji obrambi in v srednjem napadalu. Ostali igralci so le povprečni nogometaši, ki razen pozitivnosti niso ničesar pokazali. Tehnično znanje enajstorce SK Splitskega je zelo skromno in tudi kombinatorno niso ustrezali. Napad si je trudoma ustvaril nekaj ugodnih pozicij, ne rapolaga pa niti z enim strelcem, ki bi znal streljati na gol.

V prvem delu igre je ISSK Maribor s taktično igro izsilil delno premoč, kljub

temu pa so gosti v 15. minuti iz kornjerja dosegli prvi uspeh. Izenačil je Miro v 37. minuti. Igra je bila v nadaljnjem poteku sicer precej odprta, dasi Splitsčani niso nikoli resno ogražali nasprotnika.

V drugem polčasu pa so domači goste odrinili na njihovo polovico. Premoč je bila takšna, da bi vsak drugi napad zabil najmanj 3 do 4 gole. Ta premoč izraža obenem nemoč mariborskega napada, ki je imel nešteto lepih položajev, ne da bi niti enega izkoristil. V ostalem pa so belo-črni vzeli stvar v drugem polčasu bolj ležerno in je igra mestoma prehajala v igrčkanje.

Sodil je g. Podubsky iz Zagreba dobro.

Z včerašnjo tekmo je odlični branilec ISSK Maribora Savo odigral 100. tekmo za svoj klub, ki mu je ob tej priliki po g. dr. Planinšku izročil krasno spominsko darilo. Čestitamo!

V predtekmi sta igrali rezervi ISSK Maribora in SK Svobode neodločno 3:3 (1:0). Sodil je g. Kopic.

Plesno tekmovanje v Varšavi.

Veliko tekmovanje za svetovno prvenstvo v umetnem plesu, o katerem smo že poročali, da se vrši v Varšavi, je bilo v soboto ponoči končano. Prvo nagrado predsed. republike v znesku 3.000 zlotih je dobila članica berlinske opere Sorel Abramowitzeva, drugo nagrado 2.000 zlotih, ki jo je darovalo zunanje ministrstvo, je prejela Rozalija Chladkova iz Prage, tretjo nagrado prosvetnega ministrstva

v znesku 1.500 zlotih pa je odnesel Rolf Arca iz Berlina.

Obsojen na samomor.

Pred dnevi je bilo obsojenih 7 zamorskih poglavarjev na 2 do 4 leta ječe, ker so zapovedali nekemu dečku, da mora izvršiti samomor. Omenjeni 14-letni deček je varoval in pasel čredo živine, med tem pa se je kratkočasil z metanjem svoje sulice. Nenadoma je vrgel sulico tako nesrečno, da je zadel z njo nekega drugega pastirčka v telo in je deček kmalu nato umrl. Starši ubitega dečka so zahtevali po tamkajšnjem običaju »krvno žrtev«, to se pravi glavo mladega ubijalca. Deček pa je pobegnil, vendar so ga kmalu ujeli in je s svetovno poglavarjev obsodil na smrt s tem, da mora napraviti samomor. Odvedli so ga v neki gozd, kjer si je na drevesu nataknil zanko na vrat in nato skočil z drevesa.

Usoda »Atlantiquea«.

Pred dnevi je bilo sklenjeno, da se veliki francoski prekomornik »Atlantique«, ki ga je v letošnjem januarju strašno upostoliš požar, zopet popravi, kar bo stalo 196 milijonov frankov. Veleparnik je bil že odpeljan v veliko francosko ladjedelnico v St. Nazaire. Zavarovalnica je izplačala paroplovni družbi le zavarovalnino 100 milijonov, ker je bil parnik le delno poškodovan, brani pa se sedaj izplačati še ostalih 96 milijonov, ki so potrebni za popolna popravila. Družba je zavarovalnico za ta znesek tožila.

Mali oglasi

Razno

RADI OPUSTITVE TRGOVINE

oblastveno dovoljena razprodaja, L. Ornik, Koroška cesta 9. Izrabite to izredno priliko!

BOLJŠA DRUŽINA

sprejme isto iz boljše družine nižješolca(ko) v celo oskrbo. Krasno stanovanje. Pomoč pri učenju v jeziki. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Flana vzgoja«.

Prodaj

OPREMO

za specijalno trgovino, ceneno prodaj. Dravska ulica št. 8.

POZOR TRGOVCIM!

Tri trgovske pulte s trdimi ploščami, zelo ceneno na prodaj. Tovarna Ivan Braun, Maribor.

DVOVPREŽNI VOZ

s konjsko opremo, poceni na prodaj. Vprašati Maistrova ulica 10, na vrtu popoldne med 15. in 17. uro.

HIŠO v občinski koloniji, Koseskega ul. 53. Maribor, prodaj. 2364

ENODRUŽINSKA, NOVA HIŠA.

tri sobe, kuhinja, lep vrt, na prodaj. Pobrežje, Delavska ulica 11.

OTROŠKI VOZIČEK, dobro ohranjen, na prodaj. Naslov v upravi »Večernika«.

Oglašujte!

Tarzan II. del je izšel

Dobite ga v upravi »Jutra« in »Večernika« Maribor, Gosposka ul. 11

ŠIVILJE

NE POZABITE, DA IMA KNJIGARNA

TISKOVNE ZADRUGE V MARIBORU

NA ALEKSANDROVI C. 13 NAJLEPŠE

MODNE LISTE